

Piet den Hollander.

EEN DAPPERE BAANVEGER

DOOR J. H. VAN DER LICHTÉ

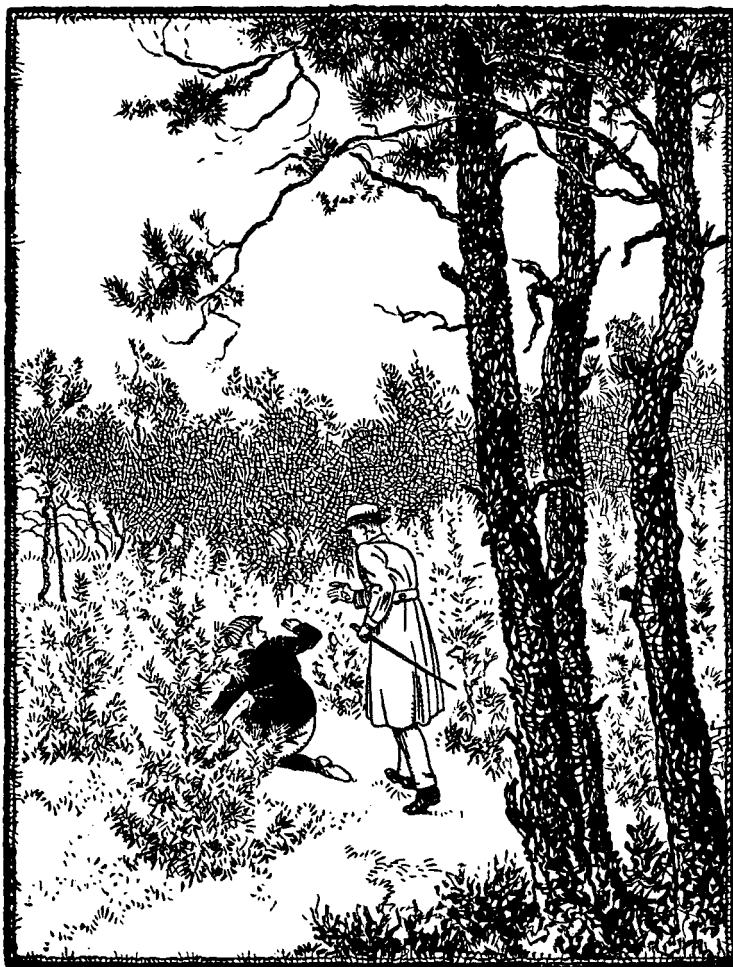

MIJKERK G. F. CALLENBACH

EEN DAPPERE BAANVEGER

EEN DAPPERE BAANVEGER

DOOR J. H. VAN DER LICHTÉ

MET TEEKENINGEN VAN E. J. VEENENDAAL

MIJKERK G. F. CALLENBACH

I.

DROEVE HERINNERINGEN.

In een eenvoudig maar vriendelijk arbeidershuisje, even buiten het dorp, zit vrouw Vlietstra in een rieten armstoel aan de witgeschuurde tafel. Zij is druk bezig om eenige kleedingstukken van haar kinderen te verstellen. IJverig laat zij haar naald rijzen en dalen, want zij wil graag vóór donker met haar werk klaar komen.

De tafel heeft zij daarom maar wat dichterbij het raam geschoven, om zoo lang mogelijk van het daglicht te kunnen profiteeren op dezen toch al zoo donkeren Decemberdag.

Onder de schouw knettert lustig een houtvuur, terwijl Mies de poes, met knipperende oogen het grillige vlammen-spel schijnt te volgen.

Buiten is het koud en een gure wind strijkt klagend langs het roode pannendak.

Vrouw Vlietstra zucht en schudt moedeloos het hoofd. Nog maar enkele dagen geleden verstelde zij dezelfde broek van Dirk, haar dertien-jarigen zoon, en reeds nu vertoont zich weer, vlak naast het nieuwe stuk, een bedenkelijke scheur.

Ze wist wel, dat het niet de schuld was van den gezonden, levenslustigen knaap, maar de broek werd oud en dun en het ontbrak haar aan geld, om een nieuwe voor hem te koopen. Alles was in dezen tijd ook even duur en daarbij vaak slecht. En toch

Hoe was het haar één dezer dagen niet zwaar gevallen, toen Coba en Lientje nieuwe schoentjes vroegen, om weer naar de zondagsschool te kunnen gaan, dat zij die lieve meisjes moest teleurstellen.

„Nog even geduld, kinderen, moeder kan het nu nog niet missen, hoor!” had zij gezegd, maar het had haar van binnen pijn gedaan.

Nu zij aan deze droeve dingen denkt, krijgt ze weer datzelfde brandende gevoel achter haar oogen en eer ze het weet, druppelt een traan, langs haar mager gelaat, op haar werk neer.

Alles werkt vandaag ook mede, om haar droevig te stemmen.

't Loopt zoo langzamerhand tegen kerstfeest en onwillekeurig gaan haar gedachten thans een jaar terug.

Toen was het hier nog zoo geheel anders. Toen leefde haar beste man nog.

Zeker, de dagen vóór kerstmis waren toen ook somber en koud, maar in hun lief woninkje was er zonneschijn, woonde er vrede en geluk.

Rijk hebben ze het wel nooit gehad. Haar man was maar een eenvoudig daglooner en verdiende slechts een karig loon, maar toch steeds wist hij door noeste vlijt in het onderhoud van zijn gezin te voorzien.

Bij hun huisje, dat het eigendom van baron Van Diependaal was, behoorde een aardig stukje grond, waarvan haar man, met hard werken, nog o zooveel wist te winnen, wat haar, bij een sober weekgeld, uitnemend te pas kwam.

Van vermoedheid wist Vlietstra dan ook bijna niet, als het ging, om te zorgen voor zijn gezin.

Als hij, na volbrachte dagtaak, thuisgekomen was en zich aan een eenvoudig maar smakelijk maal had verkwikt, nam hij, altijd even monter, zijn tuingereedschap weer op en kuierde naar zijn „landgoed”; zooals zij het altijd schertsend noemde.

En daar begon dan de arbeid opnieuw. Als Dirk met zijn

huiswerk klaar was, mocht hij dikwijls vader helpen met het schoffelen van onkruid of het „zetten” van jonge planten of met andere lichte karweitjes, die vader dan voor hem had bewaard.

Zij zat dan meestal met Coba en Lientje in het snoezig voortuintje, waarin haar man nog maar kort geleden een keurig wit geschilderde bank had gemaakt, vlak voor het raam van hun woonkamer.

„Een knus zitje, hé,” had hij gezegd, toen zij voor het eerst daar had gezeten en zij had het vriendelijk beaamd.

En hoeveel zomeravonden had ze sindsdien daar niet gezeten?

Daar stopte ze dan de kousen van haar kinderen of verstelde ze het boezeroen van haar man. Coba kwam dan meestal naast haar zitten om haar lessen te leeren of wat aan haar merklap te werken, terwijl kleine Lien, die liever op een stoof zat, haar de laatste schoolversjes voorzong. Hoe verlustigde zij zich dan in zooveel geluk. En hoe bewonderde zij in die heerlijke uren niet telkens de schoone schepping Gods rondom haar.

Met stille aandacht had zij het vaak gadegeslagen, als de zon zeer, zeer langzaam wegzonk achter den verren horizont en heel den omtrek met purpergloed overgoot.

Dan fonkelden tusschen de bladeren ontelbare kleine goudvonkjes en glansden de zilveren berkestammen in ongekende pracht.

Als het dan donker was en de kinderen naar bed waren, kwam haar man nog een oogenblik naast haar op de bank zitten, om even uit te blazen, zooals hij dan zei. Dan stopte hij z'n pijpje en blies groote, blauwe rookwolken in de met geuren vervulde avondlucht.

't Waren zomeravonden om nooit te vergeten.

Maar ook de winter was voor de bewoners van dit huisje een aangename gast.

Dan schaarde het gezin zich des avonds om de tafel en terwijl moeder nog eens een „kopje” inschonk, las vader uit een mooi boek voor of beoefende met Dirk of Coba het prettige en leerzame damspel. Een blij tafereel van huiselijk geluk!

Ja, in dat kleine huisje woonde geluk, woonde liefde, niet.

alleen de natuurlijke liefde tusschen ouders en kinderen, tusschen man en vrouw, maar bovenal de liefde Gods.

De op den fluweelen wandtekst geschilderde woorden:

Waar liefde woont, gebiedt de Heer den zegen,
Daar woont Hij zelf, daar wordt Zijn heil verkregen,
En 't leven tot in eeuwigheid,

waren hier geen ijdele klank. Immers die zegen werd in dit gezin ook duidelijk ondervonden.

Zij waren gelukkig, de Vlietstra's, omdat zij kenden het ware, het onvergankelijke geluk, dat een vergankelijke wereld nooit kan geven.

Enmaal hadden ook zij gezocht naar vrede en rust voor hun hart, totdat zij de ware zielerust vonden bij Hem, die zelf heeft gesproken: Komt allen tot Mij die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven.

En zij waren tot Hem, tot den Heiland gekomen en van dat oogenblik af was hun leven zoo blijde, zoo zonnig geworden, en hadden zij ondervonden, dat niet het geld, maar wel de zegen des Heeren rijk maakt.

Daarom leefde het gezin van Vlietstra zoo gelukkig en tevreden.

Ja, zoo was het, zuchtte vrouw Vlietstra nog eens, zoo was het totdat donkere wolken zich boven hun woninkje dreigend gingen samepakken.

En 't is als doorleeft zij op dit oogenblik alles nog eens van stap tot stap.

't Was op dien guren Februaridag, dat haar man was thuis gekomen, koud en rillig.

„Ik ga vanavond maar vroeg onder de wol,” had hij gezegd, „dan zal 't morgen wel beter wezen. 't Is bepaald een verkoudheid.” Maar toen 's nachts de koorts kwam opzetten en vader overal pijn kreeg, vond moeder het toch maar raadzamer om den dokter te waarschuwen, temeer omdat de griep juist zoo heerschte en reeds hier en daar slachtoffers eischte.

De oude dorpsdokter was 's morgens ook direct gekomen, had poeders voorgeschreven en gezegd, dat moeder maar een paar warme kruiken moest geven, dan zou het wel

gauw in orde komen. „Maak je maar niet ongerust, moedertje,” had hij gezegd, terwijl hij haar gemoedelijk op de schouders klopte, „je mannetje zal spoedig genoeg weer beter zijn.”

Maar het was niet beter met hem geworden. Gedurig nam de koorts in hevigheid toe. Stil was het toen in het woonvertrek geworden en alleen een zacht kreunen of een dof ijlen van den patiënt verbrak die benauwende stilte.

Toen na twee dagen de dokter vader andermaal bezocht, vond hij den toestand zeer verergerd. Bedenklijk schudde hij het grijze hoofd. „’t Is toch griep, vrouw Vlietstra,” zeide hij, en zachtjes mompelde hij voor zich uit, „en zeer ernstig.” Maar zij had die woorden gehoord en ze waren haar door merg en been gegaan....

Nog geen week daarna werd vader begraven op het kleine kerkhof, naast het vriendelijke dorpskerkje.

Daar, onder de oude olmen is vaders graf gedolven, daar hebben vriendenhanden hem neergelegd, ja, daar zal zijn stof rusten tot den jongsten dag. In haar gedachten maakt zij opnieuw dien smartelijken gang naar den doodenakker.

Zachtjes wiegden de kruinen der olmen op den adem van den wind en het was haar toen, als ruischte er door de toppen dier boomen: „Zalig zijn de dooden, die in den Heere sterven.”

O, wat had zij, tijdens zijn korte ziekte, veel en vurig tot God gebeden, om het behoud van haar man. Wat had zij gesmeekt of de Heere vader weer genezen wilde, maar Gods wegen schenen andere te wezen dan hare wegen, want haar man was heengegaan naar zijn eeuwig huis.

Wel was het in die vreeselijke dagen een zalige vertroosting voor haar geweest, te mogen gelooven dat, al begreep zij Gods doen nù niet, zij het na dezen zou verstaan en in dien tijd ondervond ze klaarlijk dat Gods Woord is een bron van troost onuitputtelijk. Menigmaal knielde zij neer, en terwijl haar oogen parelden van tranen, zocht ze steun in ’t gebed. Dan stond ze op, opende haar bijbel en zocht naar het vouwtje, dat zij gemaakt had bij Psalm 55 en met bevende stem las ze dan weer het 23ste vers:

„Werp uwe zorg op den Heere en Hij zal u onderhouden; Hij zal in eeuwigheid niet toelaten, dat de rechtvaardige wankele.”

En vaak was ’t als hoorde zij den wiekslag van een

engel, om haar te ondersteunen; en . . . 't begon opnieuw te lichten in haar ziel.

Maar er waren ook andere dagen geweest, dagen waarop zij zich zoo eenzaam en verdrietig gevoelde. Als de zorgen haar bijna te zwaar drukten.

Met naaien en wasschen voor anderen, verdiende zij nauwelijks genoeg om in het onderhoud van haar en haar kinderen te voorzien. Daarbij was alles zoo duur geworden. Tot tweemaal toe was nu al de huur van haar huisje verhoogd. Ze wist het wel, baron Van Diependaal zou het haar zeker nooit moeilijk hebben gemaakt; hij stond bekend als een edel en milddadig man, bij wien men in nood nooit tevergeefs aanklopte, maar sinds eenigen tijd was er een nieuwe rentmeester op de „buitenplaats” gekomen en deze had zich al spoedig leeren kennen als een zelfzuchtig en hardvochtig mensch.

En aan zoo'n man had de baron nu het beheer van zijn goederen opgedragen. Tegenover den baron zorgde hij er wel voor, altijd beleefd en onderdanig te zijn en het te doen voorkomen, alsof er geen betere rentmeester te vinden was, maar tegenover het personeel en de pachtboeren en ook tegenover de weduwe Vlietstra was hij hooghartig en wreed.

Gaarne was zij zelf eens naar den baron gegaan, om hem te smeecken, toch medelijden met haar, een arme weduwe, te hebben, maar de rentmeester had haar toegesnuwd, dat de baron wel wat anders te doen had en toch alles goed vond, wat hij, de rentmeester, deed.

Zoo was het reeds eenige malen gebeurd, dat zij 's Maandags het geld voor de huur niet had en uitstel moest vragen. De volgende week zou ze wel „dubbel” geven. Dan had de rentmeester gebromd en gezegd dat ze maar wat meer moest zien te verdienen of anders wat zuiniger leven, de huurpenningen moesten nu eenmaal op tijd worden betaald.

En ze had haar best gedaan, maar toch had ze niet kunnen voorkomen, dat reeds een kleine huurschuld was ontstaan.

En gevloekt had hij, de rentmeester, en bedreigd, haar uit haar woning te zullen zetten, als zij niet zorgde dat deze schuld spoedig werd betaald.

Was het dan wonder, dat ze toen heeft geschreid, lang en bitter? Wat voelde ze het pijnlijk, dat haar man weg was en dat ze alleen stond, zij, een zwakke vrouw.

Ja, als vrouw Vlietstra op dezen somberem Decemberdag aan al die dingen, nog zoo pas geleden gebeurd, denkt, denkt ook aan de toekomst, die donker en dreigend voor haar staat, dan ontvalt haar werk aan haar handen, terwijl heete tranen uit haar oogen wellen.

En luide snikt zij haar verdriet uit.

De ouderwetsche hangklok, die in de kamer naast de bedstede hangt, laat vier eentonige slagen hooren.

Verschrikt kijkt moeder Vlietstra op. „Al vier uur,” direct kunnen de kinderen thuis komen en dezen mogen van haar smart niets merken; die jonge levens, waarin toch reeds zulke donkere schaduwen vielen.

Langzaam staat ze op en droogt haar tranen. Daar blijft haar rood bekreten oog rusten op den scheurkalender.

„’t Is toch heden reeds Dinsdag,” zegt ze in zichzelf. Werktuiglijk strekt zij haar hand uit, scheurt het blaadje van den vorigen dag af en leest den dagtekst. Maar, o wonderre beschikking, door haar betraande oogen ziet zij deze woorden: Hij is een Vader der weezen en een rechter der weduwen, God in de woonstede zijner heiligheid. (Ps. 68 : 6).

Een nieuwe glans licht in haar oogen. Jubelt, zoo leest zij verder, jubelt voor Zijn aangezicht, wijl Hij van uit Zijn hemelwoning voor de weezen zorgt, het recht der weduwen

handhaaft. Ze houdt op met lezen, het wordt haar te machtig.

„O! God, ik dank U,” stamelt zij, „dit woord is voor mij geschreven.” En opeens denkt zij weer aan dien schoonen tekst, waarmede eens de dorpspredikant haar huwelijk inzegende. 't Was Psalm 91 : 2: Ik zal tot den Heere zeggen: Mijn toevlucht en mijn burg, mijn God op wien ik vertrouw.

Ja, nu kan ze 't weer zeggen: Op U betrouw ik, Heer der Heeren. Op U, gelijk 't betaamt;....

Buiten klinkt het geklik-klak van klompjes en het ge-roezemoes van kinderstemmen....

Met een punt van haar schort wischt zij snel de laatste sporen van haar verdriet weg.

II.

EEN VERKEERD PLAN.

„Moeder,” vroeg Dirk dien avond, toen z'n beide zusjes reeds naar bed waren, „moeder, vieren wij dit jaar ook kerstfeest?”

„Zeker, mijn jongen,” antwoordde moeder, „als de Heere het wil en wij leven, zullen we over tien dagen het Christusfeest weer vieren.”

„Ja maar, ik bedoel echt kerstfeest, met een kerstboom en andere heerlijke dingen, net als vroeger, toen vader nog leefde.”

„Hoor eens, Dirk, je bent nu groot genoeg en daarom zal moeder het je eens precies zeggen: moeder moet, na vaders dood, zelf heel hard werken om voor jou en je zusjes het brood te verdienen. En als moeder niet heel, heel erg zuinig was, zou ze dat niet eens kunnen.

Dus nu begrijp je ook: wat vroeger gebeurde, kan nu niet meer. Zet dus als een verstandige jongen de gedachte aan een kerstboom en aan cadeautjes maar uit je hoofd, hoor vent,” en ze streek daarbij vriendelijk, als wilde zij hem bemoedigen, met haar smalle hand over zijn kastanjebruin haar.

Even verdonkerde de glans in die heldere jongensoogen. En moeder ontging het niet.

„Dirk,” zei moeder, en haar stem klonk nu heel ernstig, „ben je daarom verdrietig? Ben je droevig, omdat moeder op kerstfeest geen chocolade kan schenken en niet op appelpollen kan tracteeren? O, zeker, allemaal zaken die erg lekker zijn, maar die we toch evengoed kunnen missen; één ding is er echter wat we niet kunnen missen op 't kerstfeest en weet je wel wat dat is, beste jongen?”

„O ja, het kindje in de kribbe,” antwoordde Dirk dadelijk, blij dat hij het zoo goed wist.

„Juist zoo, wij moeten ons op het kerstfeest alléén verheugen in den geboren Zaligmaker, die gekomen is om onze schuld te dragen. Als straks de kerstklokken luiden, dan komt opnieuw de boodschap tot ons: Ik verkondig u groote blijdschap.

Dan moet er vreugde in ons hart zijn, omdat Jezus voor ons wilde arm worden, daar Hij rijk was. Arm werd Hij geboren, om later nog armer aan een kruis te sterven en dat alles deed de Heiland om ons waarlijk gelukkig te maken. Weet je wel wat er in den bijbel staat van die herders?”

Dirk knikte.

„Zij gingen met haast om het Kindeke van Bethlehem te aanbidden en zij zijn rijk voldaan weergekeerd, want zij hadden Jezus gevonden.

Zie je, zoo moeten wij nu ook doen. We moeten op het kerstfeest Jezus zoeken en als we dat doen in oprechtheid en biddend, dan zullen wij Hem ook zeker vinden. Ja, als wij Hem er om vragen, dan wil Jezus zich een woning maken in ons hart; en dan zijn we eerst waarlijk rijk en blij, dan zijn we in beginsel zalig. Dat waren ook die mannen uit Efratha's velden; zij keerden terug naar hunne schaapjes, verheerlijkende en prijzende God.”

Aandachtig had Dirk geluisterd. Hij luisterde altijd even graag als moeder vertelde. Moeder kon altijd zoo echt vrouwelijk met je spreken. Ze was toch zijn lieve moeder en hij bewees dat ook dadelijk met een dikken kus. Met een hoofd vol gedachten stapte Dirk dien avond in bed.

Aan den nachtelijken hemel twinkelden de sterren en Dirk keek er naar, door het kleine raampje in zijn laag dakkamertje.

O zeker, in zijn hart moest hij moeder gelijk geven; al waren zij arm, de vreugde van het kerstfeest behoefde daarvoor niet te worden getemperd, maar het was toch ook waar, dat andere kinderen maar heel wat meer konden genieten.

Onwillekeurig dacht hij aan vanmorgen.

Tijdens het speelkwartier vertelde Niek van den bakker, dat hij Woensdagmiddag met zijn vader naar D (een naburig provinciestadje) zou gaan om alvast inkoop te doen voor het kerstfeest. En wat had hij al niet opgenoemd. Om van te watertanden! Maar Niek's vader was ook rijk, die woonde in zijn eigen huis en had wel drie knechts.

„En wat doen jullie?” had Niek opeens gevraagd.

„Ik weet het niet,” had Dirk toen gezegd, „moeder heeft nog nergens over gesproken,” en z'n vroolijke jongensoogen waren vochtig geworden.

Had Niek hem begrepen?

„Nou jô,” had Niek hem toegefluisterd, „ik zal aan vader een paar mooie slingers voor je kerstboom vragen. Dat doet ie vast, hoor!”

Hij had hem daarbij een duw in zijn rug gegeven, zeker om hem moed in te pompen, en was toen vroolijk fluitend verder geloopt. De anderen wachtten op hem.

't Was toch aardig van Niek, om zoiets voor hem te willen vragen. Zoo'n goeierd! Hij had altijd prijs gesteld op Niek's vriendschap. Je kon ook steeds op hem rekenen. En nu weer met die slingers. Als het eens waar was, dan zou hij toch moeder nog kunnen verrassen. Maar wat moest hij dan met slingers doen zonder een kerstboom, en waar moest hij een boompje vandaan halen? Moeder had immers geen geld om het te kopen. Wel is waar stonden er in de nabije bosschen honderden van die boompjes, maar deze bosschen waren het eigendom van anderen.

Als hij nu eens.... maar neen, dat zou moeder nooit goedkeuren, die boompjes waren toch niet van hem.... Ja, maar, wat zou het ook eigenlijk beteekenen een boompje minder in je bosch te hebben op zooveel duizenden.

Bovendien, 't was hem toch maar te doen om één klein, laag boompje, dat hij zoo zou kunnen meedragen.

En baron Van Diependaal, die schatrijk was, zou er heusch niet armer van worden.

Maar was het eigenlijk eerlijk, zoo te spreken, waar-
schuwde opeens een stem in Dirks binnenste.

Even schrok hij van die stem.

Stond het feitelijk niet gelijk met stroopen en was stroopen
dan geen diefstal?

Vader had hem daar vroeger dikwijls van verteld. In
donkere nachten trokken vaak die beruchte stroopers er op
uit, gewapend met strikken of „lichtbakken”, om nog vóór
het aanbreken van den dag met een gevulde weitasch terug
te keeren.

Doch meer dan eens had hij gehoord van een spannende
vervolgving van deze menschen, want niet zelden gebeurde
het, dat zij door een oplettenden veldwachter of jacht-
opziener werden verrast, met de bittere gevolgen van boete
en gevangenisstraf.

Dit alles wist Dirk heel goed, maar wat hij wilde, was
toch zeker lang zoo erg niet. Zoo'n klein denneboompje, het
was feitelijk niet de moeite waard.

„Toch eerst aan moeder vragen,” zei weer die stem van
zooeven. Maar neen, die zou natuurlijk zeggen: „Niet doen,
Dirk! Oneerlijk verkregen goed kan nimmer blijdschap
geven.”

Dan viel zijn mooi plannetje weer in duigen. En hoe meer
hij er over dacht, hoe aanlokkelijker zijn plan hem toescheen.

't Zou net zoo mooi gaan. Dan volgenden dag was het
Woensdag, dan had hij 's middags vrij. Hij ging wel eens
meer een wandeling maken, dus moeder zou heusch niet
vreemd opkijken, als hij haar toestemming kwam vragen,
om dien middag uit te gaan. Ook wist hij een mooi plekje
in het bosch, even voorbij den driesprong. Daar stonden
kerstboomen van allerlei grootte. Je kon daar zoo maar
uitzoeken. En stil dat het daar was! Je kwam daar bijna
nooit iemand tegen, en vooral niet in dezen tijd van het jaar.
Neen, daarvoor behoefde hij allerminst bang te wezen.

Het moeilijkste van alles was nog de vraag, hoe hij zoo'n
boompje uit den grond moest krijgen. Hij kon dat toch niet
met zijn handen uitgraven, en een schop meenemen ging
natuurlijk niet.

Moeder zou direct vragen, wat hij daarmee ging doen.

Als hij eens een zaagje meenam en het boompje bij den
grond afzaagde?

De meeste kerstboomen werden toch ook zonder kluit naar de markt gebracht.

In vaders gereedschapkist in de schuur lag een klein zaagje, dat wist Dirk en hij wist ook, dat die kist nooit gesloten werd! Dat zaagje kon hij gemakkelijk medenemen, zonder dat moeder het zag. Hij zou het wel stiekem onder z'n jekker wegstoppen, en dan had niemand er erg in.

Maar, dat was waar ook, bij zijn terugkomst zou hij den boom niet kunnen wegbergen en wat moest hij dan tegen moeder zeggen als hij met een kerstboompje kwam aan-dragen? Zeggen dat hij het gevonden had? Maar neen, hij wilde er niet om jokken. Dan zou hij maar langs het erf van buurman den achtertuin binnenkomen, dan was hij direct bij de schuur, waar hij het boompje zoolang op het zoldertje zou kunnen bergen.

Moeder kwam daar toch bijna nooit op.

Hé, hé, zoo kwam alles toch maar fijn in orde!

Wat zouden ze dan later opkijken, zoowel moeder als Co en Lien.

Zijn droevige stemming was nu geheel verdwenen.

Als Niek zijn vader nu maar kon overhalen, om hem die slingers te geven, en wie weet, misschien doet hij er nog wat meer bij. Trouwens, gierig is de bakker niet, dus ook dat zal wel in orde komen.

Hé, hij heeft hoegenaamd geen slaap vanavond. Wat is dat? Zag hij een ster verschieten? Wat toch een wonderlijk gezicht, die flonkerende sterren.

Stil bleef hij liggen staren naar die ontelbare hemellichten, en onwillekeurig dacht hij aan Bethlehem's ster en aan wat moeder pas had verteld. „Wij moeten Jezus zoeken op het kerstfeest, Dirk. Dan is het pas goed, dan vieren we waarlijk feest.”

Was dat soms Jezus zoeken, wat hij deed?

Zocht hij het kindeke van Bethlehem?

Zocht hij . . . , of was de kerstboom . . . anders . . . niet . . . doen . . .

Langzaam vervaagden zijne gedachten.

De natuur deed ook op hem haar rechten gelden.

Een regelmatige ademhaling bewees weldra, dat Dirk in een gezonden slaap alles om zich heen had vergeten.

III.

EEN NOODLOTTIGE WOENSDAGMIDDAG.

Het trof bijzonder dien Woensdagmiddag. „Dirk,” zei moeder, na het middageten, „wil je vanmiddag voor mij deze verstelde kielen naar vrouw Hamminga brengen? Ik heb haar beloofd de kielen vandaag gereed te zullen hebben en je weet, moeder houdt zich graag aan haar afspraak.”

„O, best, moeder!” antwoordde Dirk, schijnbaar heel kalmpjes, maar inwendig had hij wel kunnen dansen van plezier.

Zonnewijk, waar vrouw Hamminga woonde, lag bijna een uur buiten hun dorp en de weg daarheen voerde juist langs de uitgestrekte dennenbosschen van baron Van Diependaal. Neen, mooier kon het al niet.

Moeder zou nu vanzelf niet op een half uurtje kijken, omdat zij wel wist, dat hij daar in den regel een poosje mocht blijven.

Hij zou dus tijd in overvloed hebben, om zijn heerlijk plannetje uit te voeren en het was nu ook niet noodig, moeder wat voor te jokken.

Terwijl moeder bezig was de kielen zorgvuldig in te pakken, maakte Dirk van de gelegenheid gebruik, om het zaagje uit de schuur te halen.

Zoals hij had gedacht, was de gereedschappkist gelukkig niet gesloten.

Haastig deed hij het deksel open. Als het er nu maar in was. Snel gleed zijn hand over het stoffig gereedschap en het duurde niet lang of hij had het begeerde voorwerp gevonden.

Het leek hem wel niet erg scherp toe, maar dat kwam er minder op aan. Als het maar zaagde.

Nu nog goed wegstoppen, zoodat moeder niets zag en Dirk was gereed.

„Bent u klaar, moeder?” vroeg Dirk, toen hij met jas en pet de kamer weer binnenkwam.

„Wel, wel, wat heeft mijn jongen een haast vandaag,” en droogjes liet moeder er op volgen: „ik kan werkelijk niet vlugger, mijnheertje!”

’t Was intusschen maar goed, dat zij hem bij deze woorden niet had aangekeken, anders had ze stellig het blosje wel gemerkt, dat vluchtig langs zijn wangen gleed.

„Zie zoo, nu ben ik klaar, hoor!” ging moeder voort, het touw stevig vastknoopende, „doe nu maar de groeten van mij aan de Hamminga’s en denk er vooral om, Dirk, vóór donker thuis zijn, hè?”

Dirk knikte, nam het pak onder z’n arm en met een: „Dag moeder, tot straks,” wipte hij haastig de deur uit.

Wat was het buiten heerlijk!

Na dagen van dichten grauwen mist was eindelijk het wolkenfloers gescheurd en door een vriendelijk stralende Decemberzon geheel weggevaagd.

Lang mocht die grootsche dagvorstin zich hebben schuil gehouden achter dichte wolkenstoeten, thans omgaf zij heel den dag met schitterenden goudglans.

Dirk hield veel van de natuur en vond het verrukkelijk zoo’n wandeling.

Vanmorgen had meester nog gezegd, nadat zij een leuk gedichtje hadden gelezen over „koukleum”: „Een echte Hollandsche jongen moet niet bij de kachel, bij moeders pappot zitten, neen, die moet naar buiten, in de veerkrachtige, opwekkende winterlucht, daar is hij in zijn element.”

Hij had toen nog zoo hartelijk „ja meester” geroepen,

dat de andere jongens om hem hadden gelachen. „Da's Dirk weer,” hadden ze gezegd.

Binnen het uur had hij Zonnewijck bereikt en geen tien minuten later kwam hij, zonder kielen maar met moeders loon stevig in zijn zakdoek geknoot, het erf van de Hamminga's weer af.

Hij had zich zelfs geen tijd gegund, om een beker warme melk, dien de vriendelijke boerin dadelijk voor hem had ingeschonken, geheel leeg te drinken.

„Je zult er anders heusch niet dronken van worden,” had ze gegruip, en verlegen lachend was hij doorgelopen. 't Werd immers zoo gauw donker! Moeders groeten had hij in zijn haast natuurlijk vergeten over te brengen.

„Hè, nu zal het pas fijn worden,” dacht hij, toen hij Zonnewijck goed en wel achter zich had.

Voorbij den blauw en wit gestreepten wegwijzer van den A. N. W. B. moest hij links een boschweg inslaan.

Bij den ingang van het laantje bleef hij even stilstaan. Hoog aan een boom was een klein houten bordje gespijkerd, waarop met duidelijke letters stond geschilderd: „Verboden toegang” en daaronder met kleinere letters „ingevolge art. 461 van het Wetboek van Strafrecht”.

O, maar daar behoefde hij zich niets van aan te trekken.

Vader had vroeger wel eens verteld, dat dit verbod feitelijk alleen gold voor stroopers en landloopers of voor baldadige stedelingen, maar als je rustig wandelde....

... En wat ga jij dan doen? vroeg eensklaps weer die lastige stem van binnen.

Nu, ja! het was toch maar om één klein boompje te doen. 't Was zóó gebeurd. Hij zou toch niets vernielen. Neen hoor, veel kwaad was er heusch niet bij. Langzaam sloeg hij het weggetje in. Wat was het hier stil!

Alleen het knisteren der bladeren onder zijn voeten verbrak die doodsche stilte.

Zie zoo, bij dien zwaren eik rechtsom en.... ha, daar stonden ze, die lieve kerstboompjes, zoo mooi regelmatig geplant, in lange, lange rijen.

Wat een heerlijk gezicht! Het eene was nog mooier dan het andere. Nu maar uitzoeken, dacht Dirk.... Maar wat was dat? Hoorde hij iets achter zich? Even schrok hij. Op het bochtige boschpad was echter niemand te zien.

Bang was hij niet, maar toch bonsde zijn hart wel wat. Als hij hier eens werd betrapt? Maar neen, 't zal wel een vogel zijn geweest of een konijntje, dat, gestoord op zijn onderzoekingstocht, haastig zijn warm hol weer opzocht.

En opnieuw monsterde hij de vele denneboompjes. Wat een allerliefst boompje stond dáár. Niet zoo hoog en zoo regelmatig gegroeid. Hé ja, net iets voor hem. En in zijn gedachten zag hij het al op tafel staan, omhangen met sierlijke slingers, die in het flakkerend licht der kleine kaarsjes tooverachtig schitterden.

En zijn besluit was genomen.

Haastig keek hij om en wendde schuw zijn hoofd rechts en links. Maar gelukkig, nergens ontdekte hij onraad. Hij zou het anders niet gaarne willen, dat ze hem hier zagen. Nu, dan moest het maar gebeuren.

Vlug knoopte hij zijn jas open, haalde het zaagje voor den dag en knielde voorzichtig bij het verkoren boompje neer.

„Krak,” klonk het opeens. Weer schrok hij, al was het slechts een doode tak, die onder het gewicht van zijn knie, krakend doorbrak.

Nog éénmaal zag hij rond en begon toen, zoo dicht mogelijk bij den grond, het stammetje door te zagen.

Met luid geknars en gepiep sneed het verroeste zaagje door het vochtige dennenhout. Toch maar goed dat hier geen menschen in de buurt waren, anders zouden zij zijn zagen zeker hebben gehoord.

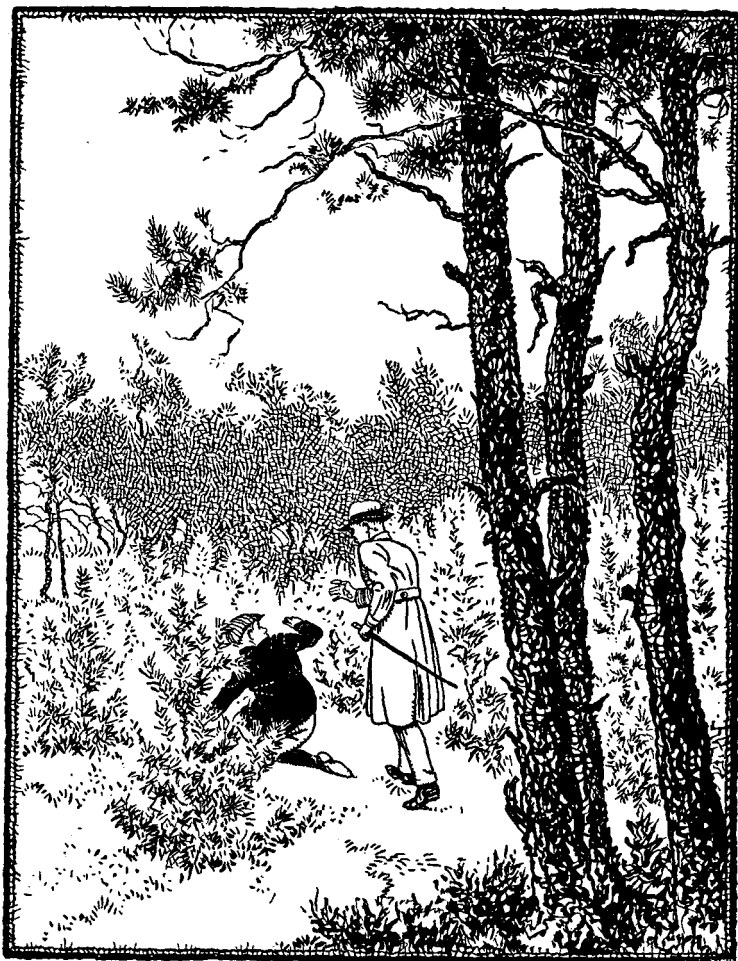
Hé, nu bleef die vervelende zaag weer steken. Neen, dat werkje viel hem niets mee; hij werd er warm van. En hoe hij ook trok of duwde, het boompje weigerde „los te laten”. Als hij het boompje eens wat omhoog? En gelukkig, daar raakte het zaagje uit zijn beklemming bevrijd en verder sneed het met dof knersend geluid.

Reeds begonnen Dirks oogen te schitteren. Nog even kracht zetten, nog één vezel doorgezaagd en . . . hij kon het snoezige kerstboompje zijn boompje noemen . . .

Maar op datzelfde oogenblik hoorde hij driftige voetstappen.

„Kleine gauwdief, wat doe je daar?” baste een stem achter hem, en tegelijk deed een suizende slag om zijn ooren hem duizelen.

Doodelijk verschrikt en kermend van pijn sprong Dirk op

en staaide in het van woede ziedende gelaat van den rentmeester. Het was de rentmeester van baron Van Diependaal. Hij had Dirk de laan, voorbij den wegwijzer, zien ingaan en nieuwsgierig, wat deze jongen in zijn schild voerde, was hij, hoewel uiterst behoedzaam, hem op den voet gevolgd. Meermalen had hij, als de jongen omkeek, zich plotseling achter een boom of tusschen struiken moeten verschuilen

om niet door hem gezien te worden. Eenmaal zelfs, toen hij, over een door dorre bladeren verborgen stronk, struikelde, meende hij, dat Dirk hem ontdekt had. Schuw zag hij hem ten minste naar alle zijden rondkijken. Eindelijk had hij gezien, dat hij stil stond; hij scheen wat te zoeken.

Voorzichtig sloop de rentmeester toen nader, voor Dirks oogen verborgen door lage denneboomen.

Hij had toen duidelijk gezien, dat Dirk een zaag voor den dag haalde en meteen de bedoelingen van den jongen begrepen.

Ineengedoken achter eenige takken, loerde hij als een tijger op wild.

Geen enkele beweging ontging hem.

Zoo had hij gewacht, tot het boompje afgezaagd en de daad dus bedreven was. Op dat moment was hij opgesprongen en had Dirk overvallen.

„Boomendief!” krijschte de rentmeester, bijna buiten zichzelf van woede, terwijl hij Dirk onbarmhartig heen en weer schudde, „boomendief! aan de politie zal ik je overleveren, zeg op, hoeveel boomen heb je al gestolen?”

Als verlamd van schrik stond Dirk voor hem, zonder op die vraag een antwoord te kunnen geven. „Zoo, wil je geen antwoord geven? Natuurlijk, je moeder geen huur betalen en jij boomen stelen, 't is fijn hoor, maar ik zal zorgen dat zulk zigeunervolk van het erf van den baron als honden wordt weggejaagd. 't Is schande! Maar je zult er van lusten, brutale dief.” En weer hief hij zijn gebalde vuist op, om den jeugdigen overtreder te treffen.

Doch plotseling maakte Dirk een behendigen zijsprong, rukte zich onverwachts uit den greep van den rentmeester los en koos in allerijl het hazenpad.

De rentmeester scheen hierdoor eenigszins verrast, want vloekend en scheldend bleef hij staan, zonder een poging te doen om den jongen te achterhalen.

Toen Dirk, bij een kromming in den weg, het waagde even om te zien, zag hij juist, hoe de rentmeester het boompje had opgenomen en met een grimmig gezicht het bosch inslingerde.

Dirk hijgde van het loopen en vertraagde daarom eenigszins zijn tred.

Nog voelde hij zijn ooren gloeien, niet alleen van de klappen, maar nog meer van verontwaardiging.

„Zigeunervolk” had die man gezegd. Zijn lieve moeder en z'n zusjes zigeunervolk. Zij konden toch niet helpen, dat hij ondeugende streken uithaalde!

Hij had het boompje ook niet mogen afzagen. Als moeder het wist, zou zij het nooit goedkeuren. Eerlijk duurt het langst, had zij zoo vaak gezegd.

En het werd daar van binnen onrustig bij hem. Want hij dacht nu aan moeders tranen die zouden vlieten, als zij er achter kwam. Als de rentmeester eens heusch deed wat hij gezegd had, wat dan?

Of zou hij het maar in zijn drift hebben gezegd en die bedreiging niet uitvoeren? Maar als hij het nu wel deed?

Dan was dat alles zijn schuld. Neen, huilen deed hij niet gauw, maar nu sprongen de tranen hem toch in zijn oogen.

Och, kon hij alles nog maar ongedaan maken!

Maar, dan kwam de booze weer.

Was het dan ook zoo heel erg wel? Wat voor kwaad stak er eigenlijk in, om uit zoo'n groot bosch één boompje weg te nemen. De rentmeester had het nu tòch weggegooid. En onwillekeurig balde hij zijn vuist tegen den man, die hem had uitgescholden en geslagen. Was hij maar groot, en sterk, dan....

O, mijn zaagje! Plotseling ontdekte Dirk dat hij in zijn angst zijn zaagje had laten liggen.

Wat moest hij nu beginnen?

Wel is waar, werd het thuis niet dikwijls meer gebruikt, maar als moeder nu toch eens in die kist keek en het zaagje dan zou missen? Zou hij teruggaan? Maar neen, dat durfde hij niet, althans nu niet. En opnieuw werden zijn moeilijkheden met één vermeerderd.

Zoo was Dirk inmiddels weer de kom van het dorp genaderd. Reeds van verre schemerde door de naakte takken het roode pannendak van moeders huisje.

Van moeders huisje, maar voor hoelang nog?

't Was ditmaal niets geen prettige gang naar huis. Als moeder nu maar niets merkte. Anders zou ze beginnen te vragen en wat moest hij dan antwoorden? Hij zou natuurlijk dadelijk een kleur krijgen en dan.... dan gaf moeder het zoo gauw niet op, maar moest ze alles weten. Als ze dan voor je kwam staan en met haar doordringende oogen je aankeek, neen, dan viel er niets te verbergen....

„Dag jongen, da's gauw terug,” klonk moeders vriendelijke stem, toen Dirk de kamer binnenstapte, „ik had je nog niet verwacht.”

„Hard geloopen, moeder,” mompelde Dirk, angstig dat moeder verder vragen zou. Maar gelukkig, moeder scheen met dit antwoord genoeg te nemen, althans ze vroeg niet verder, maar vervolgde weer haar even onderbroken arbeid.

Het waren voor Dirk angstige dagen die volgden. Voortdurend pijnigde hij zich met de vraag wat de rentmeester wel zou doen. Zou hij woord houden en moeder verjagen, of zou hij dat alles hebben gezegd, om hem bang te maken?

Telkens als hij uit school kwam, vreesde hij uit moeders mond de treurige tijding te hooren, maar telkens bleek hem, dat de rentmeester aan zijn wreed voornemen geen uitvoering scheen te geven.

Zoo verdween dan ook langzamerhand Dirks angst en in stilte hoopte hij vurig, dat zijn avontuur spoedig geheel zou zijn vergeten.

IV.

DONKERE WOLKEN.

't Was Maandagmorgen. Buiten was het bitter koud. De wind was al sedert gisteren naar het Noord-oosten geloopt en thans vroom het dat 't kraakte.

Het had nog bijna in 't geheel niet gewinterd en vooral de jeugd hunkerde reeds lang naar het echte Hollandsche ijsvermaak. 't Mocht waar zijn wat een rijmpje zei: „Alle ijs kost menschevleis,” maar daar bekommerde zij zich minder om en juichte van plezier, nu het eindelijk was gaan vriezen.

In het huisje van vrouw Vlietstra brandde een heerlijk vuur.

Dank zij de goede zorgen van de mededeelzame boerin van Zonnewijk, had zij voldoende hout, om haar vertrekje warm te stoken en lustig knetterden dan ook de vlammen onder de schouw en likten gretig aan de dikke houtblokken. Zij had haar stoel maar dicht bij het vuur geschoven, terwijl

zij bezig was de aardappels voor het middagmaal te schillen.

Wat had ze toch nog een voorrecht! Gisteren was het de dag des Heeren en had zij weer eens al haar zorgen en moeiten mogen neerleggen in des Heeren Huis.

Daar had zij, met haar kinderen, weer mogen luisteren naar de blijde boodschap van genade, naar het lieflijk evangeliewoord. En zij had het ervaren, de Heere was aan die plaats. Getroost had zij het Godshuis verlaten. Nu kon ze weer moedig haar kruis opnemen en dragen het achter den Heiland aan. Ja, achter Hem, daar alleen is het veilig. En met zachte, maar toch heldere stem zong ze:

Wandelt maar stillekens achter Hem aan,
Achter den Heiland, Hij wijst U de wegen,
Zijn die niet altijd zoo lieflijk gelegen
Als gij zoudt wenschen, wilt ze toch gaan,
Hij gaat vooraan, Hij gaat vooraan.

Een hevig kloppen op de deur verhinderde haar, ook het tweede couplet te zingen.

Wie kan daar zijn? En op dit uur?

„Binnen” riep ze met zachte stem. Doch reeds kierde de deur en tot haar niet geringe verbazing stapte de rentmeester van baron Van Diependaal haar woning binnen.

Zijn norsch gelaat en korte groet voorspelden niet veel goeds.

„Ik heb geen mooie boodschap voor je, vrouw Vlietstra,” begon de rentmeester, „uit naam van den baron kom ik u vertellen, dat gij hebt te zorgen, dat vóór 15 Januari a.s. uw huisje ontruimd is.”

„Dat wat ontruimd is?” vroeg vrouw Vlietstra, die niet wist wat zij hoorde.

„Ja, ja, je zult moeten verhuizen; het is wel erg, maar je hebt het aan je zelf te wijten. Het is in één woord ook verschrikkelijk, dat je den man, die zooveel geduld met je heeft, als je geen huur kunt betalen, nu zelfs gaat bestelen. Je moogt intusschen maar van geluk spreken, dat hij er geen politiezaken van maken wil, want dan zou het je niet zoo gemakkelijk vergaan, daar kun je op rekenen.”

Als een ijskoude stroom waren deze woorden over haar heengegaan. Wel poogde zij te begrijpen, wat dit alles had

te beduiden, doch ze wist niet meer of ze waakte of droomde.

Maar toen ze opnieuw blikte in het strenge gelaat van den rentmeester, begreep ze plotseling dat alles harde werkelijkheid was.

„Maar wie bestelt uw heer dan?” bracht zij er hakkelend uit.

„Wie? wel uw lief jongentje, die heel geheimzinnig het bosch van den baron insluipt, om daar denneboomen te kunnen stelen. Wie weet hoeveel boomen reeds op deze wijze zijn verdwenen. Een knappe zoon, hoor! de gevangenis is zijn voorland, dat zeg ik je.”

Sprakeloos van schrik hoorde vrouw Vlietstra deze laatste woorden aan.

Haar jongen, haar Dirk, zou dus een dief zijn, zou stelen en misschien al vele dagen lang? O, het is onmogelijk.

„Hoor eens, mijnheer, alles wil ik aannemen, maar dat mijn jongen een dief is, neen, dat kan ik niet gelooven.”

„Zoo, heeft hij u ook al om den tuin weten te leiden? En dit dan?” Op 'tzelfde oogenblik haalde hij uit zijn tasch het oude verroeste zaagje te voorschijn en hield het haar triomfantelijk voor.

„Kun je het dan nu gelooven?” vroeg de rentmeester met een cynisch lachje. „Ik heb dit zaagje gevonden, nadat ik je jongen in het bosch op heeterdaad had betrapt, juist toen hij bezig was weer een boom af te zagen. Merk je nu, dat hij niet zoo onschuldig is, als je eerst dacht? Enfin, het is

nu spoedig gedaan. Het spijt me, moedertje, maar dieven herbergen we niet op de „plaats”, dat begrijpt je toch zeker wel.”

„Maar mijnheer . . .”

„Nee, je behoeft niets meer te zeggen, het besluit van den baron staat vast. Ik krijg dus op 15 Januari vóór twaalf uur de sleutels van het huisje en anders . . .”

Hij voltooide den zin echter niet. Zoo was hij heengegaan, de geweldige, met een slag de deur achter zich dicht werpende.

En zij was gebleven, de arme weduwe, ten prooi aan het hevigst verdriet. Jammerend was zij in haar stoel gezonken. „O, Heere!” snikte zij, „wat drukt uw hand zwaar op mij.” Dat haar eenige zoon nu oorzaak moest worden van zooveel ellende. Die gedachte alleen was voldoende, om haar te doen uitbarsten in tranen.

Verdreven zal ze dus worden uit haar lief woninkje. Nu was gebeurd, wat zij al zoo lang had gevreesd. Immers, telkens als zij uitstel van betaling had moeten vragen, had de rentmeester boos het voorhoofd gefronst en zelfs eenmaal had hij zich laten ontglippen, dat hij voor haar huisje liefhebbers genoeg had.

Ze had deze ramp zien aankomen gelijk een onweersbui in den zomer, maar dat het zoo verrassend snel zou gaan en dat zij reeds zoo spoedig verhuizen moest, neen, dat had zij nooit gedacht.

Ja, verhuizen moest zij, maar waarheen? Wie zou aan een weduwe, die geen vast inkomen heeft, zijn huisje willen verhuren? En zou die rentmeester zich ook niet haasten, om nu overal rond te vertellen, dat haar zoon een dief was? O, ze begreep haar toestand maar al te goed. Reeds zag zij haar weinige huisraad door vreemde handen aangrijpen en het huis uitdragen.

Was het wonder dat haar hart schier bezweek van droefheid?

In haar blijde zonnige dagen had zij dikwijls gezongen: „Grooter dan uw helper, is de nood toch niet,” maar thans, nu tegenspoed haar deel was, nu de weg zoo benauwend donker scheen . . . ach, het viel haar zoo moeilijk, om nu in datzelfde vertrouwen te leven.

Lang bleef zij zitten, wezenloos voor zich uitstarende.

„Ach, waar nu heen?” zuchtte ze, doch op datzelfde oogenblik echode het door haar ziel: „Tot Hem alleen, Hij zal u niet beschamen.”

Toen vouwde ze ook langzaam haar handen, sloot haar oogen . . . en bad.

En toen ze opstond, had ze wel is waar nog geen antwoord op haar gebed ontvangen, doch de vrees was verdwenen, want God was aan haar zij. Hij ondersteunde haar in 't leed dat haar genaakte.

„Dag moedertje, fijn dat het vriest, hé,” riepen Dirk en zijn zusjes als in koor, toen ze dien middag van school thuis kwamen.

„Dag kinders,” antwoordde moeder, zoo opgewekt mogelijk, doch haar stem klonk toch heel anders dan gewoon en dadelijk zag Dirk aan moeders rood bekreten oogen, dat er iets bijzonders moest zijn gebeurd.

Ook onder het eten sprak moeder bijna geen woord, maar bleef peinzend voor zich uitstaren, zoodat de kinderen nu toch begrepen, dat moeder wel heel erg verdrietig moest wezen.

„Moeder,” vroeg kleine Lientje, toen zij een traan opmerkte in moeders oogen, „moeder, waarom huilt u, hebben ze u pijn gedaan?”

„Wees maar gerust, hoor kleintje, en eet jij maar lekker je bordje leeg, 't is zoo erg niet, hoor!” Zoo monterde moeder haar meisje op, maar het kostte haar moeite, zoo te spreken.

„Waarom eet moeder haar bordje dan niet leeg?” hield zus vol.

„Hoor eens, kleine meid, nu moet je niet meer vragen, later zal moeder het je wel vertellen, doe nu lief, wat moeder zegt.”

Maar half voldaan gehoorzaamde ze aan moeders bevel en weldra werd weer niets anders gehoord dan het geklik der lepels op de witte steenen bordjes.

„Dirk,” zei moeder eindelijk, na een lange stilte, en ze zag hem daarbij onderzoekend aan, „vóór je vanmiddag naar school gaat, wil ik eerst een oogenblikje met je spreken, kom dus straks even bij me in de keuken.”

„Goed, moeder!” antwoordde Dirk, maar terwijl hij dit

zeide, voelde hij, dat hij van kleur verschoot, wat aan de aandacht van zijn moeder geenszins ontging.

Toen moeder, na het eten, aan Dirk vroeg, haar nu eerlijk te zeggen, wat er waar was van de droeve berichten, die zij vanmorgen had ontvangen, vertelde hij alles wat er op dien noodlottigen Woensdagmiddag was gebeurd.

Nu hij begreep, dat het voor moeder geen geheim meer was, trachtte hij ook niets te verbergen, maar onder een hevig snikken bekende hij gul zijn schuld.

„t Was alleen maar om u en Coba en Lientje met een kerstboompje te verrassen,” bracht hij er tenslotte hachelend uit.

„Maar Dirk, je wist toch wel dat het bosch aan den baron behoort?”

„Ja moeder, maar...”

„Neen jongen, nu geen „maars”. Je wilt misschien zeggen, dat het maar een heel klein boompje was, maar dat verandert aan jouw verkeerde daad niets. 't Blijft evengoed stelen, weet je dat wel? O kind, als je 't eens wist, hoeveel ellende je daardoor over ons gebracht hebt.”

Zwijgend keek Dirk voor zich uit. Was het dan zoo erg? Het was waar, moeder had feitelijk gelijk en toch....

„Maar 't was toch voor het kerstfeest, moeder,” begon hij opnieuw.

„Zoo, dus omdat het voor het kerstfeest is, komt het er niet zoo erg op aan, of we eerlijk zijn, als we maar een kerstboom hebben, hé?”

Neen Dirk, weet je nog wel, toen we zoo wat een week geleden samen over het kerstfeest praatten, wat ik toen tegen je zei?”

Dirk knikte verdrietig met z'n hoofd, als bewijs dat hij het zich nog goed herinnerde.

„Ik zei,” ging moeder voort, „dat, als we echt kerstfeest willen vieren, wij het voorbeeld van de herders moesten volgen. Die gingen het Kindeke Jezus zoeken.

En eerst als wij Jezus gevonden hebben, komt er licht en blijdschap in ons hart. Jij hebt heel wat anders gezocht en je moest al dadelijk de bittere gevolgen er van ondervinden.

En jij niet alleen, ook je moeder en je zusjes zullen de treurige gevolgen moeten dragen.... O! het is ook zoo vreeselijk!....

Ja, kind, ik heb het je nog niet verteld, maar . . .”

Haar stem stokte, zij kon bijna niet verder; het leed overweldigde haar.

Lang had zij zich kunnen bedwingen, maar tranen verstikten bijna haar stem, toen zij Dirk vertelde van het bezoek van den rentmeester en wat deze uit naam van den baron haar had medegedeeld.

Dat waren nu de groote, ernstige gevolgen, hoe schijnbaar klein de oorzaak dan ook was geweest. Nog binnen een maand zouden ze worden verdreven uit deze vriendelijke woning.

Uiterlijk kalm hoorde Dirk deze ontstellende tijding aan maar in zijn binnenste stormde het.

Wel voelde hij thans berouw en wist zichzelf de oorzaak van het groote verdriet, dat over zijn moeder was gekomen, maar dat de straf zoo streng zou zijn, had hij nooit gedacht.

Dat hem ook alles moest tegenloopen! Dat nu juist die gevreesde rentmeester hem moest snappen. En was het al niet voldoende geweest, dat deze hem had gescholden en geslagen, ja zelfs zijn lieve moeder en goeie zusjes had uitgemaakt voor „zigeunervolk”?

Waarom moest die man zoo'n simpel feit ook aan den baron overbrengen?

En natuurlijk, de baron steunde hem daarin. Waarom ook niet?

Misschien had hij hem nog wel een extra pluimpje gegeven.

De menschen moesten vooral vertellen, dat de baron zoo'n gul en goed man was. 't Leek er nogal op. Hoe kon hij anders goedkeuren, dat moeder uit haar woning werd verjaagd? Die rijkaard, die zelf een groot fijn huis bewoonde, gunde moeder niet eens dat kleine huisje . . .

En hoog laaide de haat op in dat jonge, zoo licht ontvankelijke hart.

Toen moeder dien avond haar jongen „goeden nacht” kwam wenschen, hoorde zij, gesmoord onder de dekens, een zacht snikken.

„Dirk,” begon zij teeder, terwijl zij het dek opsloeg en haar hand op zijn voorhoofd legde, „wat scheelt er aan?”

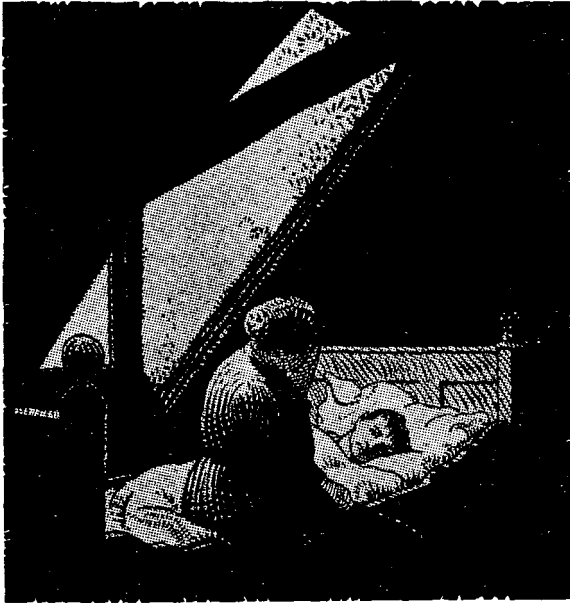
„Och moeder,” antwoordde Dirk, nu in een hartstochtelijk geschrei uitbarstende, „ik vind het zoo vreeselijk, dat ik u

zooveel verdriet heb aangedaan. Ik had nooit kunnen denken, dat het zoo erg zou afloopen."

"Ja jongen, het is wel een noodlottige afloop."

"Ja maar, waarom moest de baron u er ook voor straffen? Omdat hij rijk is, kan hij alles maar doen en wij mogen natuurlijk niets doen."

"Ho, ho, bedaar eens even. Is dat soms je berouw? Ik zou

maar gauw zwijgen, als je mij tenminste niet meer verdriet wil aandoen.

Het is zoo gemakkelijk om de schuld op je buurman te gooien. Als jij je handen had thuis gehouden, was dit onheil niet over ons gekomen.

't Is ook zoo ontzettend, wat ons nu te wachten staat. Waar moeten we heen? Wie wil ons hebben?

En dat de baron ons nog uitstel zou geven, kan ik haast niet gelooven; de rentmeester sprak veel te beslist.

Ja, Heere! waar nu heen?" zuchtte moeder en zittend op

den rand van Dirks ledikant, verborg zij haar gelaat in haar bevende handen.

Toen werd het stil in het kleine vertrek. Alleen een zacht snikken verried moeders onderdrukt verdriet.

„Moeder,” fluisterde Dirk, „moeder, kunt u het mij nu heusch vergeven?”

„Ja kind, dat kan ik en dat wil ik ook wel,” sprak zij, haar hoofd opbeurende, „maar, wat denk je, zou dat voor jou wel voldoende zijn?”

Je hebt ook God bedroefd met je daden en niet het minst door zoo met haat te spreken over den baron. Zelfs al waren de baron en de rentmeester je grootste vijanden, dan moest je toch nog voor ze kunnen bidden.

De Heere Jezus gaf ons hierin zoo'n schoon voorbeeld door zelfs voor Zijn moordenaars te bidden.”

Even zweeg zij en zag haar kind recht in zijn oogen.

Het waren trouwe, eerlijke oogen, oogen vol liefde tot zijn goede moeder.

„Dirk,” ging ze voort, „hoe zou je straks het feest van den geboren Zaligmaker oprecht kunnen vieren, als je in je hart haat en nijd voedde tegen den baron?”

Zeker, moeder vindt het ook ontzettend dat dit lot haar treft en het kost haar heel veel strijd om daarin te berusten, maar toch... vertwijfelen mag ze niet. God geeft altijd kracht naar kruis. Weet je nog wel, wat er in dat versje stond, dat je laatst voor de Zondagsschool moest leeren? Zoo was het:

Als ge in nood gezeten,
Geen uitkomst ziet,
Wil dan nooit vergeten,
God verlaat u niet.

of zooals het in het tweede couplet luidt:

Schoon g'in 't verdriet,
Geen uitkomst ziet,
Grooter dan de Helper,
Is de nood toch niet.

En daarop mag je moeder nu vertrouwen, Dirk, al is

de toekomst nog zoo donker. Maar één ding daarbij niet vergeten.

En dat is.... bidden, nietwaar?

Willen we het samen nog eens doen?"

Een stevig drukken van moeders hand was Dirks antwoord.

En toen knielden die beiden in het eenzame dakkamertje neder.

Ernstig bad moeder om vergeving voor het bedreven kwaad en smeekte God of Hij haar kind toch een nieuw hart wilde geven, waarin niet haat en afgunst, maar de liefde tot God en tot den naaste woont.

Maar zij riep ook om uitkomst uit den grooten nood, waarin zij verkeerde, zich, bij het barnen der gevaren, vastklemmende aan Gods belofte, dat de oprechten niet beschaamd zullen worden in den kwaden tijd en dat zij in de dagen des hongers verzadigd zullen worden.

.... Buiten twinkelden de sterren, maar hooger dan den sterrenkoepel steeg het gebed dezer weduwe tot God, den Hoorder der gebeden.

V.

EEN DAPPERE BAANVEGER.

De wind was Oost gebleven en 't vroom nog hard. Slooten en plassen waren al met een dikke ijskorst bedekt en de anders zoo drukke vaart, buiten het dorp, lag nu geboeid in ijskristal.

De winterzon straalde aan den strak-blauwen hemel en wie niet ziek was en van den dokter binnen moest blijven, ging naar buiten, in de veerkrachtige, opwekkende winterlucht. Het trof al bijzonder voor de jeugd dat het juist Woensdag was.

't Had meester dien morgen dan ook geen geringe moeite gekost, om de aandacht van zijn leerlingen, wier hoofden en harten te veel met ijsgenoegens vervuld waren, bij de les te bepalen.

Maar meester kende zijn „pappenheimers" wel en met een

„komt jongens, straks gaan we op de schaats, nu nog even flink aanpakken” had hij ze weer in het goede spoor gekregen.

Gelukkig, toen eindelijk het uur der bevrijding sloeg en meester glimlachend zijn jonge volkje uitliet. Geen twee minuten later lag reeds het schoolplein geheel verlaten.

Op de vaart heerschte dien middag een gezellige drukte. Jongens en meisjes, maar ook volwassenen zwerfden, voor het eerst weer in dezen winter, naar hartelust over den gladden ijsvloer.

’t Was één gejuich en gejoel.

Hier jodelende jongens, die, een langen ijsstok omklemmende, in bijna duizelingwekkende vaart langs de volle baan slierden.

Daar gichelende meisjes, die soms acrobatische toeren uitvoerden om op den gladden spiegel staande te blijven en die niet zelden tenslotte op minder aangename wijze met het harde ijs kennis maakten.

Ook Dirk Vlietstra was naar het ijs gegaan, hoewel met geheel andere bedoelingen.

Reeds ’s morgens was het plannetje in hem opgekomen en hij had gehunkerd naar het oogenblik om het te kunnen uitvoeren.

Schaatsen had hij niet en moeder kon ze ook niet voor hem koopen, dat wist Dirk wel, maar als hij nu eens een bezem meenam en dan de baan ging vegen? Licht zou hij daarmee wat verdienen en als hij dat geld dan aan moeder gaf? Dat zou moeder natuurlijk een prachtig idee vinden.

„Moeder,” had Dirk gevraagd, zoodra hij uit school was thuisgekomen, „moeder, ik heb een fijn plannetje bedacht, vindt u het goed, ja?”

„Och malle jongen, dan moet ik toch eerst weten, wat ik goed moet vinden, je kunt wel zooveel willen.”

„Neen, moeder, heusch niet, ’t is niks raar,” wierp Dirk tegen, terwijl zijn donkere oogen glinsterden van plezier.

„Nu, als het niet raar is, dan mag moeder het toch wel weten, toe jongen, vertel het haar maar.”

„Ja, ziet u, ik wou zoo graag vanmiddag naar het ijs, niet om te glijden, maar om er de baan te vegen. Ik zou het zoo heerlijk vinden, als ik wat voor u kon verdienen.”

„Zoo Dirk, wou jij moeder een handje helpen, wel dat

vind ik erg lief van je, maar wees dan vooral voorzichtig, hoor en zorg vóór donker thuis te wezen."

't Had moeder wel even gepijnd, dat haar kind nu reeds hielp torsen de zorgen, die zij liefst alleen droeg.

Zij zorgde er echter wel voor niets daarvan aan Dirk te laten blijken, om niet onnoodig haar jongen in zijn jeugdigen ijver te remmen.

Moeder had zelfs nog meegeholpen en een bezem voor hem opgezocht, die, hoewel niet nieuw, voor dit doel nog wel geschikt was.

Vol moed was Dirk van huis gegaan. Maar toen hij in de nabijheid van de drukke ijsbaan kwam, begon zijn hart toch wel wat luider te kloppen, temeer toen hij daar al de jongens van zijn klas, in uitbundige vroolijkheid, zag zwieren en glijden.

Wat zouden zij wel zeggen als hij met een bezem op het ijs verscheen?

Zouden zij hem misschien uitlachen?

Gelukkig, ze bleven „baantje" rijden. Als hij nu eens langs een omweg, tot voorbij den duiker liep. Daar was het niet zóó druk en toch passeerden daar nog menschen genoeg die hem iets zouden kunnen geven.

Hij moest het toch immers van de „grooten menschen" hebben.

Zoo gezegd, zoo gedaan.

De bezem, angstvallig achter zijn rug houdende, liep hij met groote passen verder.

Gelukkig behoefde hij nu niet het slingerend grindpad te houden, maar kon zijn weg kiezen dwars door de weilanden. Dat was veel korter.

't Viel hem eerst niet mee, over dat hard bevroren land, 't was moeilijk loopen, hoor!

En wat was het hier stil!

Zoo nu en dan vloog een kleine, schuwe ijsvogel luid kwetterend omhoog, als wilde hij heftig protesteeren tegen het betreden van zijn domein.

Eindelijk had Dirk den spoorweg bereikt en even voorbij den duiker, stapte hij parmantig met zijn bezem op het ijs.

Hier behoefde hij tenminste van zijn kameraden niets te duchten en vol moed begon hij maar dadelijk het ijsslijpsel van de baan naar de kanten te vegen.

Met korte, krachtige slagen werd de bezem heen en weer gezwaaaid en binnen korten tijd had hij de baan over een vrij groote lengte schoongeveegd.

Hé, dat was een warm werkje.

Even liet hij den bezem rusten om wat uit te blazen. Wat een mooi gezicht, zoo'n schoone baan.

„Hier, baanvegertje,” hoorde hij zich ineens toeroepen, en een dikke boerin liet glunder lachend een dubbeltje glijden in den buitenzak van zijn jekker.

„Dank u wel, juffrouw,” riep hij haar nog na, overgelukkig als hij was met deze mooie handgift. Die was nog eens gul.

Dadelijk ging hij weer aan 't werk, lustig zijn bezem heen en weer zwaaiende, tot hij rood zag van inspanning.

Wel ijlden sommige schaatsenrijders hem onverschillig voorbij, doch velen hadden schik in dien jeugdigen baanveger en stopten even, om den blozenden knaap een belooninkje te geven en telkens voelde hij zijn geluk grooter worden, als hij weer een geldstukje bij de andere voegde. 't Werd nog best op de baan, vond Dirk.

Zoo vegende was hij inmiddels een heel eind van het dorp afgedwaald, en had in zijn grooten ijver niet bemerkt dat reeds langzamerhand de donkerte begon te vallen.

't Was nu ook allengs stiller op het ijs geworden en daarom besloot hij om met spoed den terugweg te aanvaarden.

Toen hij hard liep, rammelde het geld in zijn zak en hij kon niet nalaten dit, loopende, even te tellen.

„Een gulden zeven en twintig cent!” Hij had wel kunnen dansen van plezier. Wat zou moeder wel zeggen? Dit was nu zijn eerste loon, echt door hem verdiend. Hij zou het direct maar aan moeder geven, ze kon het zeker goed gebruiken.

O, hij kon er nu reeds naar verlangen, groot te zijn en

dan voor moeder te werken, haar iederen Zaterdag zijn weekgeld te geven. Dan behoefde moeder ook niet meer zoo veel te wasschen en niet meer tot 's avonds elf of twaalf uur te naaien, immers dan zou hij zorgen voor den kost.

Als hij weer bij den duiker het ijs verliet en dan de weilanden overstak, misschien kon hij dan nog, vóór het geheel donker was, thuis zijn. Moeder werd anders zoo ongerust. Buitendien was het in donker altijd eenigszins gevaarlijk op het ijs.

Reeds had hij den duiker bereikt, toen hij achter zich weer het krassen van schaatsen hoorde. Onwillekeurig keek hij om en bemerkte, tot zijn verbazing, dat het Dolly, het eenige dochtertje van den baron, was.

Zij was zeker te ver gereden of op de vele slooten verdwaald, althans zij haastte zich om thuis te komen.

Gewoonlijk groette hij haar vriendelijk en dan knikte zij altijd gul lachend terug, maar nu scheen hem de lust daartoe geheel te zijn ontnomen. Immers nu hij haar zag, dacht hij direct weer aan haar vader, aan dien onbarmhartigen man, die zooveel verdriet bracht in het leven van zijn lieve moeder. Hij en niemand anders had toch bevolen, dat moeder moest verhuizen?

En hoewel hij feitelijk moest toegeven, dat Dolly daar toch niets aan kon doen, hij wilde nu eenmaal niet vriendelijk tegen haar wezen, en snel verwijderde hij zich over het bonkige weiland.

Plotseling hoorde hij achter zich een rauwen, doordringenden gil. Verschrikt keek hij om en Dolly was door het ijs gezakt, vlak voor den duiker.

„Help! Help!” kreet in doodsangst het kind.

Een oogenblik bleef Dirk, als verlamd van schrik, onbeveeglijk staan en staarde, marmarbleek, naar de ontzettende plek.

„Help,” gilte Dolly, wild grijpend in de richting, waar Dirk stond.

Maar toen snelde hij terug naar de vaart, sprong op het buigende ijs en ijelde naar het wak.

„Hou vast, hou vast,” hijgde hij, terwijl hij het zinkende meisje zijn bezem toestak.

Krampachtig klampte zij zich aan den bezemsteel vast.

„Hou goed vast, hoor!” riep hij nog eens en langzaam trok hij haar naar den kant van het wak.

Voorzichtig knielde hij nu op het ijs neer en boog zich voorover om Dolly te grijpen.

Maar de afstand viel hem niet mee. Behoedzaam schuifelde hij nog wat vooruit.... reeds kon hij Dolly's schouder raken. Zoover mogelijk rekte hij zich nu naar voren.... een stevige greep.... plots weerklonk een onheilspellend gekraak.... het ijs zonk onder zijn knieën weg en.... zijlings plompte hij in het ijskoude water.

Wat er toen met hem gebeurde, wist hij niet meer. Een donker floers viel voor zijn oogen. Hij voelde zich ondergaan, weer bovenkomen en.... op datzelfde oogenblik herkeeg hij zijn tegenwoordigheid van geest en greep, schreeuwend om hulp, zich vast aan den afgebrokkelden ijskant.

Gelukkig! hij had Dolly niet losgelaten. Met z'n eene hand krampachtig om haar arm geklemd, trachtte hij zich met de andere hand omhoog te werken. En het lukte. Reeds steunde hij met zijn elleboog op het vaste ijs.... Daar klonk opnieuw een hevig gekraak.... scheuren vertakten zich naar alle kanten.... schotsen knapten af.... en Dirk plonsde in het wak terug.

„Help! Help!” gilde de wanhopige knaap. „Help” en zijn roep klonk schrill op in de ijle winterlucht.

Weer klemde hij zich vast, de nagels van zijn bijna verkleumde vingers in het ijs geslagen en weer wist hij zich, na ontzettende inspanning, zelfs halverwegen, uit het water op te trekken.

Doch om nu op het ijs te komen! Nog één ruk.... maar toen kon hij niet meer. Hij kon zelfs niet meer vasthouden.

Zijn krachten begaven hem.... „O God!” gilde hij, „help!.... help!....” nog eenmaal greep zijn hand wanhopig naar redding.... toen voelde hij zich zinken.... al dieper.... rond hem viel een zwarte nacht....

Plotseling klonken haastige voetstappen.... angstige stemmen riepen gejaagd dooreen.... een ladder werd op het ijs geworpen.... voortgeschoven naar de plek van het onheil.... gedaanten knielden en kropen vooruit.... vooruit naar het wak.... op het laatste oogenblik werd een hand gegrepen.... een hand die reeds zonk.... en voorzichtig trok men een bewusteloozen drenkeling op het ijs....

Zijn vuist omklemde krampachtig den arm van een klein meisje....

In het huisje van moeder Vlietstra heerschte angst en vrees.

't Was reeds donker geworden en nog was Dirk niet thuis. Hij had het moeder toch zoo beloofd tijdig terug te zullen zijn. Halfvijf wees reeds het klokje op den hoogen schoorsteen en nog geen Dirk.

't Was wel waar, als hij in zijn ijver wat te ver van het dorp was geraakt en misschien pas tegen donker het ijs had verlaten, dan kon hij ook nog nauwelijks thuis zijn. Zij behoefde toch immers niet dadelijk het ergste te vreezen.

Zoo tegen zich zelf pratend, stelde moeder Vlietstra haar angstig hart weer wat gerust, doch die rust duurde niet lang.

Vijf uur sloeg driftig het klokje.

Moeder ging naar buiten, om de luiken voor de ramen te doen, maar zij luisterde tevens aandachtig of zij, op den eenzamen grindweg, nog geen voetstappen hoorde, doch buiten bleef alles stil.

En opnieuw kwam bij haar die onrust boven, en thans gelukte het haar niet, deze zoo spoedig te verdrijven. Waar mocht toch haar kind zijn?

In de verte glimpte een fietslantaarn. Onwillekeurig bleef zij in de deuropening even wachten.

„N'avond” en als een pijl uit den boog vloog de dorpsveldwachter op zijn rijwiel voorbij in de richting van het huis van den baron.

„Wat zou die daar zoo laat moeten doen,” peinsde vrouw Vlietstra, „zou er onraad zijn?”

't Speet haar eigenlijk, dat zij hem niet had aangeroepen, om naar Dirk te vragen.

Langzaam ging ze weer naar binnen. Als Dirk maar niet door het ijs was gezakt. O, haar hart kromp ineen, als zij er aan dacht. Maar neen, het ijs was immers al tamelijk sterk en haar jongen voorzichtig genoeg om wakken of „tochtplekken” te ontgaan.

En toch..., een angstig voorgevoel maakte zich langzamerhand van haar meester.

't Was halfzes geworden en nog altijd liet Dirk tevergeefs op zich wachten. Zij voelde nu met de minuut de onge-

rustheid toenemen. Het was nu niet meer een gewone ver-
traging, er moest zeker iets ernstigs zijn gebeurd.

Nog eens luisterde zij aan het raam en nog eens, maar
geen enkel levensteeken drong uit de doodsche verlatenheid
daar buiten tot haar door.

Lientje en Coba kibbelden om de pop. Zij wisten nog
niets van den angst, die moeders hart doorvlijmde.

„Stil kinderen, nu geen gekibbel; geef haar de pop,
Coba.”

Weer keek zij op de klok. 't Werd haar tenslotte in de
kamer te eng. Zij kon het daar niet meer uithouden. Boven,
in Dirks kamertje, daar knielde zij neer, daar zocht zij hulp
bij haar God. Had die God niet Zelf in zijn woord gezegd:
Eer ze roepen zal Ik hooren en terwijl ze nog spreken zal
Ik antwoorden?

„O, Heere,” bad zij, „breid toch Uwe vleugelen beschermend
over mijn kind uit. Zoo het in Uwen raad kan bestaan, ont-
neem hem mij nog niet, maar voer hem veilig door den
duisteren avond in deze woning terug. Heere, hoor mijn
gebed, om Jezus' wil.”

Zoo smeekte zij, maar zei ook geloovig
„amen” op haar gebed.

En toen ze opstond? Ze wist niet hoe,
maar de angst was uit haar hart gebannen,
en een onverklaarbare rust was plotseling
in haar ziel gedaald.

Nu kon ze weer wachten en.... ver-
trouwen op God, haar toeverlaat.

Zoo kroop weder een kwartier voorbij
en nog wachtte en luisterde zij.

Maar wat hoorde zij?... voetstappen?
ja, maar hoe?... Plotseling bedekte een
akelig bleek haar gelaat, want meerdere
personen schenen haar huisje te naderen....
„O, Heere! sta mij bij,” zuchtte ze....
toen wankelde zij naar de deur.... bevend
deed zij haar open.... „Dag moedertje, dag,”
riep Dirk luid, „alles is in orde, hoor!”

„Mijn kind,” antwoordde moeder;.... meer kon ze niet
uitbrengen.... Schreiend drukte ze hem in haar armen.

.....

't Was een uur van spanning geweest in het eenzame blokhuis aan den spoorweg.

Opgeschrikt waren de bewoners door een rauwen gil en in het schemerdonker waren ze naar buiten gelopen en.... nog eens weerklonk het hulpgeroep en ze hadden toen tevens gehoord, uit welke richting het noodgeschrei kwam en ze hadden begrepen, dat er iemand door het ijs moest zijn gezakt in den omtrek van den duiker.

In allerijl hadden ze toen een ladder gegrepen en waren naar de vreeselijke plek gesneld, om daar niet meer te zien dan een zinkende hand.

Doch vader en zoon, ze hadden niet gearzeld, maar hadden hun leven gewaagd, om hun naaste van een wissen dood te redden.

Lang had het geduurd eer de beide drenkelingen weer tot kennis kwamen, doch juist voor de komst van den dokter, dien de zoon van den wegwerker met de lorrie was gaan halen, hadden zij de oogen opgeslagen en was, Gode zij dank, het bewustzijn bij beiden teruggekeerd.

Op last van den dokter werden toen de natte kleeven voor droge verwisseld, terwijl de onvermoeide huisvrouw van den spoorman voor heete thee zorgde.

Er kwam een flauwe glimlach om Dirks lippen, toen hij het veel te ruime pak van den zooveel grooteren zoon van den spoorwegwerker moest aantrekken.

„'t Staat je „geschilderd”,” spotte de dokter, toen hij Dirks glimlach zag.

Eindelijk gaf de dokter, die zeer goed begreep de groote ongerustheid, waarin de ouders dezer kinderen wel moesten verkeerden, toestemming, dat Dirk door vader en zoon naar huis werd gebracht, hij zou dan wel de zorg voor Dolly op zich nemen.

Met een dikken jekker, waaruit ternauwernood de toppen van zijn vingers staken en een pet, die hem ver over zijn ooren zakte, was Dirk door zijn redders thuisgebracht.

Wat was vrouw Vlietstra dankbaar en vooral toen haar van het ontzettende drama verteld werd.

Telkens schoten haar oogen weer vol tranen en kuste zij het voorhoofd van haar moedigen zoon.

Ze was grootsch op haar jongen en welke moeder zou het niet zijn geweest?

Toen 's avonds de dokter nog even naar Dirk kwam zien, lag hij reeds in een gezonden, diepen slaap.

Moeder had hem maar dadelijk onder de wol gestopt met warme kruiken en die warmte scheen weldadig op hem te werken.

De geneesheer vond zijn ademhaling ook zeer regelmatig en zei, geen vrees te koesteren, dat het koude waterbad nadeelige gevolgen bij den jongen zou hebben.

Dien avond boog een dankbare moeder haar knieën voor God om Hem te danken voor het behoud van haar kind, dat van den rand van het graf door Hem was weggerukt.

VI.

TOCH EEN BLIJ KERSTFEEST.

De dokter had goed gezien. Na een versterkende nachtrust was Dirk 's morgens geheel verkwikt ontwaakt. Wel deden zijn ledematen eerst nog wat pijn, doch langzamerhand verdween die pijn ook. „Hé moeder, ik merk er haast niets meer van,” zèi Dirk, blij dat het zoo goed met hem was afgelopen.

Moeder vond het toch maar beter, dat Dirk dien dag in huis bleef. Het was nu toch kerstvacantie; hij verzuimde dus niets.

Juist was het eenvoudige ontbijt gebruikt, toen er zacht werd geklopt. Voorzichtig kierde de deur en . . . baron Van Diependaal, in eigen persoon, trad de kleine woning binnen.

Zijn gelaat stond ernstig, doch dadelijk verhelderde het, toen hij Dirk, gezond en wel, aan tafel zag zitten.

„Dat is vroeg visite, vrouw Vlietstra,” begon de baron, „nu, ik kom eigenlijk even naar je dapperen, flinken zoon kijken. Maar gelukkig, ik zie, dat hij springlevend is. Ik kom hem ook tevens bedanken voor de koene redding van mijn lieve Dolly. Ja, Dirk, naast God, dankt zij haar leven aan jou. Immers, was jij op het oogenblik, dat zij door het ijs zakte, niet aanwezig geweest en had jij niet zoo moedig je

leven voor haar gewaagd, menschelijkerwijze gesproken, rustte thans mijn kind op den bodem van de vaart.

En daarom jonge held," en hier greep de baron Dirks hand, „zeg ik je hartelijk dank. Deze heldendaad zal ik nimmer vergeten.

Dolly komt je natuurlijk zelf ook nog bedanken, maar thans ligt ze met koorts in bed, de dokter vreest voor longontsteking. Maar als zij weer mag beteren, komt zij haar redder persoonlijk de hand drukken, hoor!" en de baron lachte even, toen hij dit zeide.

Aandachtig hadden moeder en zoon naar den baron geluisterd en zijn woorden deden het moederhart van deze vrouw goed, meer dan ze zeggen kon.

Gaarne wilde zij ook iets zeggen, maar haar lippen trilden te veel en een heete traan viel neer op haar bevende hand.

„Ja, moedertje, ik begrijp heel goed wat je zeggen wilt, dank God maar voor zoo'n flinken jongen."

Verlegen draaide Dirk op zijn stoel, toen de baron zoo over hem sprak. Neen, dat had hij toch heusch niet verdiend. Want had hij dezen man niet in zijn hart gehaat en dat terwijl hij zelf de schuldige was?

Zou hij hem nu vergeving daarvoor vragen? Ja, maar Reeds maakte de baron aanstalten om te vertrekken. Doe het nu, Dirk, klonk een stem in zijn binnenste, stel niet uit, toe

„Mijnheer," begon Dirk hakkelend, „wilt u mij vergeven voor dat boompje?"

„Ik jou vergeven, mijn jongen, wát zou ik je moeten vergeven?" en verbaasd keek de baron Dirk aan.

En toen kwam met horten en stooten het geheele verhaal van het denneboompje er uit.

Aandachtig had de baron Dirks bekentenis aangehoord.

„Zoo, mijn boy, en nu wilde je zeker dat ik je die misdaad vergaf," en bij deze woorden knipoogde hij beteekenend naar moeder.

„Nu Dirk, dat wil ik gaarne doen. Het was natuurlijk beter geweest, als je het eerst had gevraagd, dan was ik met je meegegaan en hadden we er samen een uitgezocht.

Enfin, gedane zaken nemen geen keer, maar wees verzekerd, dat dit voorval door mij vergeven en vergeten is."

„Ja, maar mijnheer,” viel nu moeder in, „de gevolgen zijn zoo vreeselijk; 't was zoo'n verschrikkelijke tijding, die de rentmeester mij daarop, namens u, bracht. Verhuizen, in dezen tijd . . . O! mijnheer . . .” en weenend zonk zij achterover in haar rieten armstoel.

De baron dacht een oogenblik na, haalde zijn zakboekje voor den dag en maakte daarin een korte aantekening.

„Kom, moeder Vlietstra, niet zoo droevig, hoor! Ik kom je spoedig nog eens opzoeken, maar nu moet ik onmiddellijk weg,” en met haastigen tred verliet hij haar huisje.

„O, Heere!” zuchtte vrouw Vlietstra, toen de baron de deur achter zich had dicht getrokken, „Gij die de harten van koningen zelfs kunt neigen als waterbeken, neig ook het hart van dezen man, ons ten goede. Amen,” klonk het van binnen, „Amen,” fluisterden hare lippen.

Tegen den middag kwam de dokter nog even aanloopen, doch deze zag al spoedig dat hier zijn diensten gelukkig niet meer noodig waren.

„Als al mijn patiënten zooals deze „zieke” waren,” en hij wees daarbij lachend op Dirk, die juist met zijn zusjes speelde, „dan zou ik gauw werkloos zijn.”

. En weg was hij alweer, naar andere patiënten . . .

Het was avond, de avond voor kerstfeest.

Reeds 's middags was de wind omgelopen en hadden grauwe wolken de stralende winterzon geheel verdonkerd en nog vóór den avond waren de eerste sneeuwvlokjes beginnen te vallen.

„Dat kan een witte kerstmis worden,” had vrouw Vlietstra gezegd en de kinderen hadden in het vooruitzicht daarvan gedanst van plezier.

„Moeder, mogen we dan morgen met Dirk sneeuwballen gooien of sleetje rijden?” vroeg Coba met een blij gezicht.

„Hé ja, moeder, mogen we sleetje rijden, dan kan Dirk ons trekken, toe moeder, vindt u het goed?” en vragend vlijde Lientje haar blonde kopje op moeders schoot.

„Hoor eens, klein vleistertje, dat zullen we morgen wel zien, we gaan nu eerst lekker onze avondboterham eten en dan maar vroeg naar bed, des te eerder is het morgen.”

Moeder lachte daarbij. Het deed haar zoo goed, dat deze lieve kinderen zich nog zoo onbezorgd onder moeders veilige vleugelen wisten.

Even trok zij beiden naar haar toe en kuste ze.

„Moeder,” zei Dirk plotseling, „ik hoor een wagen stilhouden voor onze deur, wat zou dat zijn? Hoor u maar!”

„Vrouw Vlietstra, doe eens even open,” riep op hetzelfde oogenblik luid een stem van buiten.

In een wip was Dirk bij de deur. „O moeder!” riep Dirk, toen hij deze geopend had, „kijk u eens wat een prachtige kerstboom, hij is...”

„Zou je hem maar niet van mij overnemen, of moet ik soms ondersneeuwen,” driftigde schertsend de koetsier van den baron, want hij was de late bezoeker.

Voorzichtig, als kon hij breken, nam Dirk den fijn besneeuwden boom aan en droeg hem met een stralend gezicht naar binnen.

„Neen, neen, je bent er nog niet,” commandeerde de vroolijke koetsier, toen Dirk in blijde verrukking den boom bleef bewonderen, „je moet me nog een handje helpen, hoor!”

Samen droegen zij twee groote doozen naar binnen en zetten die in de kamer neer, tot groote verbazing van moeder, die maar

niet wist, wat zij van dit alles denken moest.

„Ziezoo Dirk, da's klaar,” zei de koetsier, „het uitpakken laat ik aan jou over” en hij gniffelde terwijl hij dit zeide.

„Dag, vrouw Vlietstra, ik wensch je een gezegend kerstfeest, hoor, dag jongens,” en weg reed hij, de witte wereld in.

„Kom Dirk,” zei moeder, die het eerst begreep wat er

eigenlijk gebeurd was, „ik zou deze doos maar eens uitpakken als ik jou was,” en ze wees daarbij op die doos, waarop met groote letters geschreven stond: Aan Dirk Vlietstra, Boschweg, alhier.

Fluks knoopte hij het touw los, nam het deksel weg en.... „Zeg moeder!.... wat fijn.... alles voor den kerstboom.”

Slingers en vergulde ballen, besneeuwde sparappels en ijskristallen, zilveren klokjes die echt konden klingelen, neen maar, het zou nu een prachtboom kunnen worden.

Daar viel zijn oog op een klein pakje op den bodem van de doos.

„Voor den jeugdigen held,” stond er op en zenuwachtig voude Dirk het papier open.

Maar wie beschreef zijn verrassing? Een prachtig zilveren horloge, klein en dun, een echt jongenshorloge. Aan den binnenkant stond met fraaie letters gegraveerd:

„Uit dankbaarheid.”
Dolly van Diependaal.
23 December 19 . .

Nu wist hij waarlijk niet meer of hij waakte of droomde. Waren nu al die geschenken voor hem? Het was bijna niet om te gelooven en verlegen staarde hij dan ook zijn moeder aan.

„Ja Dirk, de baron heeft zich nu toch wel van zijn goeden kant laten zien, vind je ook niet? Wij zijn vaak zoo spoedig met ons oordeel klaar en hoe dikwijls blijkt niet, dat we ons vergist hebben. Maar we zijn er nog niet,” en nu kwam de andere doos aan de beurt.

’t Was om te watertanden, toen moeder den inhoud op tafel legde.

Een groot kerstbrood, een heerlijke rollade, een bus cacao, koffie, suiker en zelfs een groote zak met kerstkransjes.

„O kinderen, wat zorgt de Heere toch goed voor ons. Zeker, het is van den baron, maar ook zijn hart wordt door God bestuurd.”

Daar welde een traan op in haar oog, toen zij dit zeide, maar ’t was een traan van dankbaarheid en in haar hart klonk het:

„O Heere, ik ben geringer dan al deze weldadigheden en dan al deze trouw, die Gij aan mij gedaan hebt.”

Kerstmorgen.

Buiten blankte de sneeuw, smetteloos rein en flonkerde als millioenen diamanten in den rossen gloed der nauw verzezen winterzon.

Vroolijk klingelden de kerstklokken over het witte landschap, als wilden zij met haar metalen stemmen het aan zijn bewoners toeroepen:

„Komt, komt de blijde boodschap hooren,
Want Jezus Christus is geboren.”

En tot ver in den omtrek werd het klokkenlied gehoord en maakten de dorpelingen zich gereed, om aan die heerlijke noodiging gehoor te geven.

Als blijde feestgangers kwamen zij van heinde en verre naar het vriendelijke dorpskerkje op de kleine terp.

Ook vrouw Vlietstra was met haar kinderen naar het bedehuis gekomen. Toen de jonge dominee den kansel beklom, klonk het krachtig lied der gemeente:

Zingt, zingt een nieuw gezang den Heere,
Dien grooten God, die wond'ren deed;
Zijn rechterhand, vol sterkt' en eere,
Zijn heilig' arm wrocht heil na leed.
Dat heil heeft God nu doen verkonden;
Nu heeft Hij Zijn gerechtigheid,
Zoo vlekkeloos en ongeschonden,
Voor 't heidendom ten toon gespreid.

Tot tekst voor dien morgen had de predikant gekozen Lukas 2 vers 16:

„En zij kwamen met haast en vonden Maria en Jozef en het Kindeke, liggende in de kribbe.”

Inzonderheid wees hij op het geloof van deze eenvoudige mannen. Zij hadden de blijde boodschap gehoord niet alleen, maar ook geloofd.

Zij twijfelden geen oogenblik, maar zeiden tot elkander Laat ons zien het woord dat geschied is. †

En wat hadden zij een eenvoudig teeken ontvangen, nl. een kribbe, en toch bracht dat hun geloof niet aan 't wankelen.

Zij gingen en zij gingen met haast en . . . zij vonden het Kindeke . . . zij vonden Jezus, hun Verlosser en Zaligmaker.

Wel werd hun zoeken, hun geloovig zoeken rijkelijk beloond. Zij vonden geen goud of zilver, maar meer . . . zij vonden eeuwige vreugde, zaligheid.

En als ze wederkeerden, loofden zij God voor alles wat zij gehoord en gezien hadden.

Is de geboorte van den Zaligmaker ook voor u een oorzaak van vreugde? zoo ging de prediker voort. Hebt gij het voorbeeld van de herders al gevolgd? Zijt gij in den geest naar de kribbe geweest en hebt ge daar uw knieën gebogen, uw zonden beleden? Hebt ge het Kindeke reeds als uw Heiland mogen aanbidden?

Zoo ja, dan viert ge eerst waarlijk kerstfeest en in den naam van mijn grooten Zender verkondig ik u dan „grootte blijdschap”, omdat Jezus Christus in de wereld gekomen is, om zondaren zalig te maken.

Toen de dienst geëindigd was, speelde meester Jansen, die de organist van deze gemeente was, zoo schoon en gevoelvol het heerlijke kerstlied:

Hoe zal ik U ontvangen,
Hoe wilt Gij zijn ontmoet,
O, 's werlds hoogst verlangen,
Des stervlings zaligst goed?
Dat ons Uw geest verlichte!
Houd zelf den fakkel bij,
Die, Heer, ons onderrichte
Wat U behaaglijk zij.

Zacht had Dirk meegeneuried. Nog nooit had hij de kerstpreek zoo goed begrepen als dien morgen. 't Was net of de dominee voor hem alleen had gesproken. En in zijn hart had iets van die „grootte blijdschap” nagetrild.

Nu begreep hij voor 't eerst, dat de ware kerstvreugde toch niet bestond in het hebben van een mooien kerstboom, behangen met kaarsjes en geschenken, maar wel in het vinden van het Kindeke in de kribbe, als onzen Heiland en Zaligmaker.

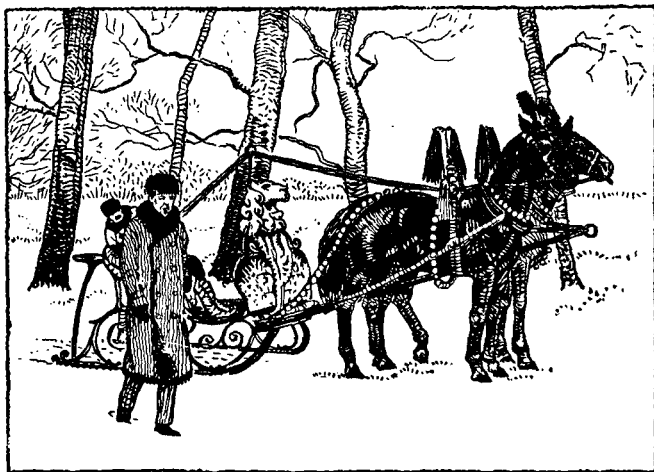
't Was ongeveer drie uur in den middag van dien eersten kerstdag.

Dirk had van moeder toestemming om, al was 't nog niet geheel donker, den kerstboom aan te steken.

Coba en Lientje hadden ook niet opgehouden met vragen, voordat hij kaarsje na kaarsje aanstak.

Daar stond de kerstboom, enkel zilveren schittering tusschen 't groen; de kleine witte kaarsen deden hun zacht licht schijnen door de prettig verwarmde kamer. Zacht zongen de kinderen: „Stille nacht, Heilige nacht.”

Buiten klonk eensklaps het gerinkel van bellen en een

fraaie ar, getrokken door twee fiere paarden, hield voor hun huisje stil.

„'t Is de baron, moeder,” riep Dirk, die terstond den heer met pelsjas en bontmuts herkende.

Deze steeg vlug uit en stapte op de woning aan.

„Mag ik even binnenkomen, vrouw Vlietstra?” riep de baron met vroolijke stem, toen Dirk reeds de deur opende. „Ik was erg nieuwsgierig naar den kerstboom, maar ik zie, Dirk heeft eer van zijn werk. Hij heeft hem werkelijk mooi opgesierd. En was het horloge naar den zin, mijn jongen?”

„O ja, mijnheer! maar 't was heusch te veel,” kwam moeder snel tusschenbeiden.

„Och wat, vrouw Vlietstra, spreek daar niet over. Dank met mij God, voor het behoud van mijn kind.

Maar ik heb je nog iets mede te deelen, wat je zeer zal interesseeren. Met ingang van gisterenavond heb ik op staanden voet mijn rentmeester uit mijn dienst moeten ontslaan, wegens misbruik van vertrouwen. Door bijzondere omstandigheden zijn zijn oneerlijke handelingen aan het licht gekomen.

Nu heb ik ook begrepen, waarom ge gisteren zoo droevig sprak over de vreeselijke gevolgen van de daad van uw zoon. Ik heb namelijk gehoord, dat mijn rentmeester, geheel buiten mijn voorkennis, u de huur van dit huisje heeft opgezegd en dat hij u wilde dwingen vóór 15 Januari te verhuizen.

Ik wist van dit alles niets, maar nu is mij alles bekend. Dat het zoo met dien man is geloopen, vind ik vreeselijk, maar ik ben blij, dat hij intijds is ontmaskerd.

En nu wilde ik je even komen vertellen, dat ge rustig met uw gezin in mijn huisje kunt blijven wonen, zoolang als ge leeft.

Neen, ik wil nog iets zeggen,” zei de baron, toen moeder, met tranen van blijdschap in haar oogen, wilde antwoorden.

„Ik heb van meester Jansen gehoord, dat Dirk tegen het voorjaar van school komt, maar ook, dat hij een groot liefhebber is van bloemen en planten. Welnu! wanneer hij zin heeft en zijn moeder het goedvindt, mag hij bij mij komen als tuinmansjongen en als hij goed z'n best doet, kan hij later mijn tuinman, die zoo jong niet meer is, opvolgen, tenminste . . . als hij niet al mijn boompjes afzaagt,” en hij keek bij deze laatste woorden Dirk glimlachend aan.

„Denk nu maar rustig over mijn voorstel na, en kom mij overmorgen het antwoord maar brengen, hoor Dirk.

Dag vrouw Vlietstra, dag jongens!”

Buiten knalde de zweep, de bellen rinkelden, twee vurige schimmels zetten aan en voort vloog de slede over de schitter-schoone sneeuw.

Het klingelen der bellen werd reeds lang niet meer gehoord, toen vrouw Vlietstra eindelijk woorden kon vinden om haar dankbaarheid uit te spreken.

„O, kinderen, wat is God toch goed. Nooit had ik kunnen denken, dat God mij juist op dezen blijden feestdag zulk een verrassende uitkomst zou schenken. Ja, wel is het waar:

Wie op den Hoogen God vertrouwt,
Heeft zeker op geen zand gebouwd."

Dien kerstavond zaten moeder en zoon in de schemer-
lichte huiskamer. Ze keken naar den kerstboom, die al maar
donkerder werd.

Langzaam doofde kaarsje na kaarsje.

„Hij zal nu gauw donker zijn, moeder."

„Ja, Dirk, en dan is de vreugde van den kerstboom
voorbij, maar gelukkig dat de kerstzegen blijft.

En de zegen, dien God ons vandaag heeft gegeven, was
wel buitengewoon groot. Want niet alleen schonk Hij ons
redding uit bange, tijdelijke zorgen, maar Hij heeft ook in
onze harten de ware kerstvreugde gegeven, nietwaar Dirk?"

En moeder zag hem bij deze woorden vol teederheid aan.

„En," vervolgde zij, „het licht van den kerstboom mag dan
verdonkeren, maar het Licht der lichten blijft stralen en kan
nimmer worden gedooft."

Het laatste kaarsje van den kerstboom spetterde uit.

In de kamer was het donker en stil.

„Willen we samen nog eens zingen van het heerlijke
kerstlicht, Dirk?"

„Hé ja, moeder," antwoordde Dirk en hij greep moeders
hand, innig, blij, en zacht, melodisch klonk het door het
kleine vertrek:

Daar is uit 's werelds duistre wolken
Een licht der lichten opgegaan!
Komt tot zijn schijnsel, alle volken!
En gij, mijn ziele! bid het aan.
Het komt de schaduwen beschijnen,
De zwarte schaduw van den dood;
De nacht der zonde zal verdwijnen,
Genade spreidt haar morgenrood.

INHOUD.

Hoofdst.	Bladz.
I. Droeve herinneringen	7
II. Een verkeerd plan	14
III. Een noodlottige Woensdagmiddag	19
IV. Donkere wolken	26
V. Een dappere baanveger	35
VI. Toch een blij kerstfeest	44
